

Hyvä arviointi ei ole elvistelyä

Arviointiin sisältyy olettaus, että sen tekijä on asiantuntija ja toimii totuuden tavoittelun motiivilla. Valitettavasti tämä käsitys on osoittautunut aika usein vääräksi ja arviointitiedon käyttäjä tarvitsisi ns. "totuuspeilin."

Arviointien tekijänä olenkin ollut henkilökohtaisesti viime aikoina huolestunut erityisesti arvioinnin alueella tapahtuneista ylilyönneistä, heikosta ammattitaidosta ja oman profiilin esille nostamisen takia tehdyistä kärjekkäistä tuloksista. Arvioinnissa ei ole vielä riittävästi itsestäänselvyyksiksi muodostuneita laadun takaavia periaatteita ja käytäntöjä. Se on ollut myös liian mustavalkoista, hyvää ja huonoa määrittävää tuomaritoimintaa, ei kehittämisen pääomaa.

Tuomarimentaliteetin kasvu ja periaatteiden puuttuminen ovat näkyneet jopa valtion omassa hallintoa koskevassa tarkastus- ja arviointitoiminnassa. Huonoimpiin käytäntöihin kohdistuneen selvityksen perusteella on esitetty toisinaan kärjistyneen kriittisiä tuloksia, joiden kautta tarkastustoiminta on samalla hakenut ulkoista näkyvyyttä. Tämä on "arvioinnin elvistelyä" ja seuraukset ovat olleet kaikkea muuta kuin rakentavia. Perusteettomista tuloksista on tullut usein vallan välineitä ja niiden avulla edistetään poliittisia tavoitteita tarkoituksenmukaisuuteen vedoten.

Kärjistyneet, yksioikoiset ja huonolla ammattitaidolla tehdyt työt kuluttavat arvioinnin luottamuksen pääomaa. Olen itseorganisoitumisen ja joustavien toimintamallien kannattaja, mutta uskottavuuden ja arvioinnin merkittävyyden takia mielestäni tarvitaan arvioitsijoiden yhteistyötä ja jopa jonkinlainen arvioinnin laatujärjestelmä.

Tämä Hallinnon tutkimuksen numero palvelee edellä esitettyä päämäärää ja on lehden historiassa poikkeuksellinen. Kysymyksessä on yhteistyössä Suomen arviointiyhdistyksen kanssa tehty numero. Lehti sisältää erityisen Suomen arviointiyhdistyksen kokoaman osan.

Yhteistyö Suomen arviointiyhdistyksen ja Hallinnon tutkimuksen välillä on luontevaa. Keskeinen osa hallinnon tutkimuksesta tehdään arvioinnin nimissä. Hallinnon tutkijat ovat olleet myös omalta osaltaan kehittämässä arvioinnin metodologiaa ja esimerkiksi monessa alan yliopistollisessa laitoksessa arviointi sisältyy opetusohjelmaan. Arvioinnista on tullut lisäksi tapa yhdistää tieteellistä tietoa käytännön kehittämisen pääomaksi. Tämä on myös yksi Hallinnon tutkimuksen seuran tavoitteista.

Olemme Hallinnon tutkimus-lehden toimituksessa nähneet, että nyt julkaistavan lehden kaltaisen teemanumeron tekeminen palvelee erityisesti lukijoiden etuja. Arviointi-osuus on lehden lukijoille "ylimääräinen lisä", joka täydentää normaalia numeroa. Suomen arviointiyhdistykseen kuuluville meillä on puolestamme mahdollisuus tarjota pala hallinnon tutkimusta. Haluammekin toimituksen osalta kiittää Suomen arviointiyhdistystä ja sen puheenjohtajaa Petri Virtasta hyvästä yhteistyöstä tämän lehden puuhastelussa.